

ЛІТЕРАТУРА

1. Гоцалюк А.А. Соціально-філософський вимір українського одягу / А.А. Гоцалюк // Мультиверсум. Філософський альманах. – К., 2014. – Вип. 6-7. – С. 134-144.
2. Дизайн-освіта майбутнього вчителя трудового навчання – Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635a3bc68a5c53a89421306d37_0.html (дата звернення: 15.09.2017) – Назва з екрану.
3. Легенький Ю.Г. Метаісторія костюма / Ю.Г.Легенький. – К.: Арістей, 2003. – 136 с.
4. Мироненко В.П. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду / В.П. Мироненко, А.С. Синицька // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура. – 2009. – № 5. – С. 128-135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_5_21 (дата звернення: 10.09.2017) – Назва з екрану.
5. Наулко В.І. Культура і побут населення України. / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К.: Либідь, 1991. – 238 с.

УДК 378.011.3-051:377:687.01

Тетяна Борисова
(Полтава, Україна)

ФОРМИ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ

Творча самореалізація майбутніх фахівців професійної освіти залежить як від потреби й здатності особистості реалізувати свій потенціал у фаховій діяльності, так і від рівня його професіоналізму. Серед ефективних форм творчої самореалізації майбутніх фахівців професійної освіти можна виділяємо індивідуальні та колективні творчі завдання і проекти з дизайну одягу.

Ключові слова: *творчість, творча самореалізація студентів, індивідуальні творчі завдання, творчі проекти з дизайну одягу.*

Creative self-realization of future specialists of vocational education depends both on the need and ability of the individual to realize his potential in professional activity, and on the level of his professionalism. Among the effective forms of creative self-realization of future specialists of vocational education we can distinguish individual and collective creative tasks and projects on design of clothes.

Key words: *creativity, creative self-realization of students, individual creative tasks, creative projects on design of clothes.*

На сучасному етапі якісних перетворень у сфері вищої освіти, становлення української національної вищої школи в умовах формування єдиного світового освітнього простору посилюються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців професійної освіти. Одним зі стратегічних завдань, окреслених у Національній доктрині розвитку освіти в Україні [2], є створення умов для формування освіченої, творчої особистості, реалізації та самореалізації її природних задатків і можливостей в освітньому процесі.

Проблеми творчої самореалізації студентів розглядалися вітчизняними та зарубіжними науковцями у різних аспектах, зокрема: питання творчої діяльності учнів та студентів досліджували І. Єрмаков, Л. Сохань, С. Сисоєва, особливості професійного самовиховання й самореалізації особистості аналізували І. Бех, Г. Васянович, О. Дем'янчук, О. Дубасенюк, О. Киричук, Н. Ничкало, О. Пехота, Т. Яценко; технології формування творчої самореалізації як теоретичні концепції визначила у своїх працях М. Лещенко.

Творчість як педагогічна категорія знайшла своє відображення у багатьох наукових працях, оскільки ця якість особистості сприяє визначенню сутності та змісту її творчої самореалізації. Творчість трактується як діяльність, результатом якої є створення нових, оригінальних і вдосконалених матеріальних та духовних цінностей, що мають об'єктивну чи суб'єктивну значущість [5]. Творча самореалізація студентів має відмінні риси від учнівської творчості, оскільки студенти знаходяться на етапі професійного становлення, а відтак творча самореалізація пов'язана з професійним становленням особистості. Але водночас відрізняється від творчої самореалізації вчителів та викладачів, адже у студентів ще не здійснюється професійна самореалізація. Під творчою самореалізацією студентів окремі науковці розуміють самоорганізоване і рефлексивне навчання на основі інтелектуальної і практично дієвої ініціативи, результатом якої є задоволеність продуктами своєї навчальної діяльності [4].

В основі творчої самореалізації, на думку Л. Недогреєвої, лежить самоактуалізація, яка є синтезованою сукупністю пізнавального мислення, що формується ситуаціями й обставинами [3]. З огляду на це, творчу самореалізацію студентів можна розглядати як неперервний і цілеспрямований процес розвитку видів і стилів мислення, ефективної операціоналізації пізнавальних умінь та навичок.

Андрєєв В. розглядає творчу самореалізацію вчителя як процес здійснення його творчих задумів для досягнення поставлених цілей у вирішенні особистісно-значущих педагогічних проблем, які сприяють максимальній реалізації свого творчого потенціалу. На переконання І. Золотухіної, творча самореалізація вчителя передбачає «включення його в педагогічну творчість, в процесі якої педагог здійснює свої творчі задуми й рішення інноваційних завдань, які сприяють повній реалізації здібностей особистості» [1]. Як процес і результат самоздійснення творчої суті особистості в професійній діяльності характеризує творчу самореалізацію вчителя М. Ситнікова. Як видно із зазначеного вище, представлені точки зору авторів сходяться на тлумаченні творчої самореалізації вчителя як процесу розвитку й розкриття творчого потенціалу особистості в межах професійно-педагогічної діяльності.

Узагальнюючи проведений теоретичний аналіз, можна зазначити, що в основі всіх тверджень дослідників лежить думка про розкриття і вираження внутрішньої суті (задатків, здібностей, можливостей, потенціалу, сутнісних сил) особистості в процесі її активної творчої діяльності.

Одним з пріоритетних напрямів самореалізації майбутніх фахівців професійної освіти є педагогічна діяльність. Викладач спеціальних дисциплін закладу професійної освіти має бути високоосвіченим фахівцем, який володіє педагогічними технологіями, має широкий кругозір, розвиває свій творчий потенціал, а рівень його фахової майстерності відповідає сучасним виробничим технологіям і вимогам до організації та здійснення освітнього процесу на належному рівні.

В процесі фахової підготовки майбутніх викладачів закладів професійної освіти серед ефективних прийомів професійного становлення особистості виділяємо ряд заходів з творчої самореалізації студентів. Серед розмаїття форм творчої діяльності вирізняємо індивідуальні: вирішення творчих навчальних завдань з окремих навчальних дисциплін, підготовка наукових досліджень, доповідей та публікацій, написання наукових студентських робіт, участь у мистецьких конкурсах та олімпіадах тощо. А також колективні форми творчої самореалізації: участь у роботі творчих колективів або гуртів, розробка та реалізації творчих мистецьких проектів та ін.

Результатом самореалізації майбутнього викладача професійної освіти має бути потреба до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, мотивація до розвитку власного творчого потенціалу. Саморозвиток і самореалізацію особистості розглядаємо як умову творчого зростання, а призначення самореалізації вбачаємо у створенні умов для творчості, за яких особистість саморозвивається і самореалізується. Найбільш

важливою якістю, необхідною для повноцінної творчої самореалізації особистості, є креативність, яка сприяє появі нового, новаторського продукту, що є важливою складовою особистісного та професійного зростання фахівця.

Забезпечити творчу самореалізацію кожного студента у навчальному процесі можна шляхом залучення його до вирішення індивідуальних творчих завдань з окремої навчальної дисципліни, або розробки та втілення спільного творчого навчального проекту з певного наукового напрямку або галузі. До індивідуальних творчих завдань з дизайну одягу можна віднести завдання зі стилізації біоформи в композиції костюму, розробка ескізів моделей колекції у певному стилі, трансформації образів тощо. Прикладом спільного творчого навчального проекту може бути, розробка та реалізація моделей на основі заданих вихідних умов (стиль, матеріали, параметри, форми тощо). Результатом спільного творчого навчального проекту стала колекції жіночого одягу «Полтавська писанка», створена студентським театром мод факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серед вихідних умов для розробки моделей одягу були визначені такі: символіка та колористика полтавських писанок, силует моделей повинен відображати форму писанки, довжина суконь варіюватися в межах двох параметрів, матеріали та технології обробки повинні бути максимально простими та доступними.

Спільна творча робота цікава тим, що кожен обирає свій об'єкт для творчості, шукає власні можливості для прояву неординарності. Поряд з тим, що вихідні умови дещо обмежують творчий політ, виникає додатковий стимул до креативу, пошук нових рішень відбувається переважно у власному перетворенні образів, а не шляхом копіювання відомих рішень.

Творчість має найбільший потенціал до удосконалення особистості. Саме творча самореалізація сприяє розвитку особистості, досягненню нею багатьох цілей. При цьому процес самореалізації є індивідуальним. Навіть якщо людина прагне досягнути рівня свого ідеалу, то її шлях становлення все одно буде індивідуальним та неповторним. В процесі творчої самореалізації людина розкриває і розвиває власні обдарування, а не наслідує когось іншого. Саме в творчості знаходиться джерело самореалізації особистості, яка вміє аналізувати проблеми, встановлювати системні зв'язки, виявляти протиріччя, знаходити їх оптимальне рішення, прогнозувати можливі наслідки реалізації таких рішень і т. ін. Більшість науковців підтримують і розвивають думку, що кожна людина від природи певною мірою володіє задатками для розвитку творчого потенціалу, який можна визначити як універсальну, цілісну якість людини, змістовна визначеність якої виявляється у творчій діяльності на основі прирощення матеріально-духовних цінностей, саморозвитку і самореалізації особистості за допомогою фізичних, психологічних і духовних ресурсів [3].

З огляду на те, що творчу діяльність розглядають як генерацію нової інформації в одну із галузей науки, техніки, виробництва, мистецтва чи життєдіяльності людини в цілому, можна підсумувати, що така діяльність вимагає від особистості цілеспрямованості, зусиль, розвитку професійних умінь та якостей, вдосконалення професійної майстерності й готовності здійснювати цю діяльність. Звідси випливає, що творча самореалізація майбутнього викладача професійної освіти залежить як від потреби й здатності особистості реалізувати свій потенціал у фаховій діяльності, так і від рівня його професіоналізму. Серед ефективних форм творчої самореалізації майбутніх фахівців професійної освіти можна виділяти як індивідуальні, так і колективні творчі завдання та проекти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волосенко А. *Формування професійної компетентності як важливий чинник творчої самореалізації майбутнього вчителя* / А. Вороніна // *Проблеми підготовки сучасного вчителя* – № 6 – (Ч. 1). – 2012. – С. 140-149.
2. *Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті* // *Освіта*

- України. – 2001. – № 1. – С. 22-25.
3. Недогрєєва Л. Творча самореалізація студентської молоді / Л. С. Недогрєєва // Педагогічні науки. Неперервна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : [зб. наук. праць]. – Суми : Сумський державний університет, 2007. – Частина 2. – С. 301-305.
 4. Сегеда Н. Сутність характеристики професійної самореалізації вчителя / Н. А. Сегеда // Теоретичні питання освіти та виховання : [зб. наук. праць]. – К. : Видавничий центр КДЛУ. – 2000. – Вип. 13. – С. 58-60.
 5. Современный словарь по педагогике / [сост. Е. С. Рапацевич]. – Мн. : Современное слово, 2001. – 928 с.

*Лідія Охріменко
(Полтава, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ ЕТНОТРАДИЦІЙ У ПРОЕКТУВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО КОСТЮМА

Дослідження етнотрадиції у проектуванні українського народного костюма, який сьогодні виступає головним чинником енокультури у контексті українського етнодизайну, займають важливе значення у проектуванні одягу сучасних дизайнерів, а також при фаховій підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

На сьогодні є безліч праць істориків, мистецтвознавців, етнологів, вчених, які досліджують український народний костюм. О. Косміна [3], Т. Ніколаєва [5] досліджували український костюм різних регіонів України. Т. Кара-Васильєва [2, с. 111-122] вивчала українську вишивку. Сьогодні питаннями українського костюма або його складовим присвячені праці Т. Титаренко, Є. Антоновича та інших учених.

Використання етнотрадицій у проектуванні українського костюма сьогодні є актуально і модно. Наприклад, під час проведенні параду «Полтава-вишивана», учасники одягають компоненти українського костюма, які сьогодні осучаснені. При їх виготовленні враховано етнотрадиції українського костюма: поєднанням елементів крою, чи декору народного строю з використанням сучасного проектування, моделювання, коструювання і технологією пошиття.

Український національний костюм став не лише атрибутом традиційної культури, а й показником приналежності до певного етносу.

Уперше до українського костюма звернулася інтелігенція кінця XIX століття, щоб ідентифікувати себе як національно свідомого громадянина українського народу.

Після того як Україна отримала незалежність, кожен прагнув залучити українські народні мотиви у проектування костюма, що набуло нового значення. Український костюм мав можливість переосмислити своє значення, своє етнокультурну спадщину. Тому у закладах вищої освіти, де готували дизайнерів, модельєрів, вчителів трудового навчання український костюм різних регіонів України став як об'єктом самовираження.

Якщо взяти до уваги проекти львівської арт-майстерні «Треті півні», на чолі з дизайнеркою Домінікою Дикою, яка поставила за мету зробити сучасну стилізацію українського костюма різних регіонів України, звертаючи уваги на старовинні зразки та архівні фотографії, то на них помітний акцент на етнотрадиції українського народу, його історію та красу [4].

Перевтілення традиційної народної вишивки, що є головною складовою українського костюма почали використовувати дизайнери, художники-авангардисти у проектуванні свої виробів.

Любов Чернікова першу колекцію пошила у 2009 році, через рік після закінчення університету. А у 2012 році вона вже відкрила власну крамницю в Івано-Франківську [1]. Вона у своєму одязі здійснює акцент на українські народні мотиви.